

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ & ΑΣΥΛΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

*2^η ΕΚΘΕΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ
Για το έτος 2021*

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2022

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	3
2. Τα ΚΕΜ με μια ματιά.....	3
3. Η λειτουργία των ΚΕΜ κατά το έτος 2021	4
3.1 Στελέχωση των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών	4
3.2 Η διαπολιτισμική μεσολάβηση στα ΚΕΜ.....	6
3.3 Βασικά προβλήματα των ΚΕΜ	7
3.4 Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων και ανάγκες επιμόρφωσης του προσωπικού.....	8
3.5 Παρεχόμενες υπηρεσίες των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών	9
3.6 Η λειτουργία των ΚΕΜ κατά την περίοδο της πανδημίας (covid 19).....	12
3.7 Δράσεις κοινωνικής ένταξης	14
4. Ενίσχυση και επέκταση των ΚΕΜ την περίοδο 2021-2027.....	16
5. Νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας Κέντρων Ένταξης Μεταναστών	17

Η επεξεργασία των στοιχείων και η σύνταξη της παρούσας Έκθεσης πραγματοποιήθηκε από το Τμήμα Διαπολιτισμικότητας της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και συγκεκριμένα από τις κ.κ. Φανή Κεραμίδα, Ευαγγελία Καπινιάρη, Βασιλική Κοτσάλου και Ελένη Πετράκη.

1. Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε με σκοπό να αποτυπωθεί η τρέχουσα εικόνα της λειτουργίας των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ). Η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης (ΔΚΕ) του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, ως υπεύθυνη για την εύρυθμη λειτουργία των δομών ένταξης πολιτών τρίτων χωρών σε τοπικό επίπεδο, παρακολουθεί τη λειτουργία των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών, συνεργαζόμενη με τις αρμόδιες για την εποπτεία και χρηματοδότηση των Κέντρων Κοινότητας υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Ήδη από την έναρξη λειτουργίας των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών συνεργάζεται και παρακολουθεί τη λειτουργία των εν λόγω δομών μέσω σχετικού ερωτηματολογίου, τηλεφωνικής επικοινωνίας, αλλά ενεργειών όπως η ημερίδα που διοργανώθηκε το Μάιο 2018, στην οποία συμμετείχαν όλα τα ΚΕΜ.

Προκειμένου να επικαιροποιηθεί η προηγούμενη έκθεση αναφορικά με τη λειτουργία των ΚΕΜ (Ενημερωτικό έντυπο του Σεπτεμβρίου 2019), η ΔΚΕ προώθησε σχετικό ερωτηματολόγιο στα έντεκα (11) Κέντρα Ένταξης Μεταναστών που λειτουργούν σε δέκα (10) Δήμους και στη συνέχεια επεξεργάστηκε τις σχετικές πληροφορίες. Αποτέλεσμα αυτής της επεξεργασίας αποτελεί η παρούσα Έκθεση, που αφορά τη λειτουργία των ΚΕΜ κατά το έτος 2021.

Σε αυτό το σημείο θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα τα στελέχη των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών των Δήμων: Αθηναίων, Ανδραβίδας-Κυλλήνης, Ηρακλείου, Θεσσαλονίκης, Θηβαίων, Καλλιθέας, Κορδελιού-Ευόσμου, Λαμιέων, Λέσβου και Πειραιά, καθώς και τους αρμόδιους υπαλλήλους των εν λόγω Δήμων για την καθοριστική συμβολή τους, το έργο που παρέχουν και την άψογη συνεργασία τους ως προς την παροχή στοιχείων και πληροφοριών.

2. Τα ΚΕΜ με μια ματιά

Τα Κέντρα Ένταξης Μεταναστών είναι ένας σημαντικός θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς αποτελούν το τοπικό σημείο αναφοράς για την ενημέρωση, εξυπηρέτηση και δικτύωση του μεταναστευτικού/προσφυγικού πληθυσμού του Δήμου με άλλες κοινωνικές, και όχι μόνο, υπηρεσίες και προγράμματα. Οι εν λόγω δομές συμβάλουν στην πρόσβαση στα βασικά αγαθά και παρέχουν πολλές υπηρεσίες κάτω από την ίδια στέγη, όπως: ενημέρωση, υποστήριξη, συμβουλευτική και παραπομπή του μεταναστευτικού/προσφυγικού πληθυσμού για την εξυπηρέτηση διαφόρων αιτημάτων. Επιπλέον, υλοποιούν δράσεις ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης όπως: α) μαθήματα ελληνικής γλώσσας και στοιχείων ελληνικής ιστορίας και ελληνικού πολιτισμού σε ενήλικες μετανάστες και μετανάστριες, αιτούντες/αιτούσες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας, β) διαπολιτισμικές δράσεις με έμφαση στη συνύπαρξη παιδιών και νέων αλλοδαπών και γηγενών και γ) δράσεις για την προώθηση της πρόσβασης των μεταναστών/ριων και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας.

Τα έντεκα (11) ΚΕΜ που ιδρύθηκαν σε δέκα (10) Δήμους της χώρας (Αθήνα, Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Ηράκλειο, Θήβα, Θεσσαλονίκη, Καλλιθέα, Κορδελιό-Εύοσμος, Λαμία, Λέσβος, Πειραιάς) ξεκίνησαν να λειτουργούν ορισμένα προς το τέλος του 2017 και άλλα στις αρχές του 2018. Τα ΚΕΜ απευθύνονται στους νόμιμα διαμένοντες πολίτες τρίτης χώρας, συμπεριλαμβανομένων των δικαιούχων και αιτούντων διεθνούς προστασίας. Από την έναρξη λειτουργίας τους έως και το τρίτο τρίμηνο του 2021 έχουν εξυπηρετηθεί από τα ΚΕΜ περίπου 49.170 μοναδικοί ωφελούμενοι, ενώ κατά μέσο όρο εξυπηρετούνται περίπου είκοσι (20) άτομα την ημέρα.

Τα ΚΕΜ χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2014-2020. Το ενδεικτικό κόστος και οι προδιαγραφές λειτουργίας των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών προβλέπονται στον Οδηγό Εφαρμογής και Λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας, που εκδόθηκε κατόπιν συνεργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων ΕΚΤ (ΕΥΣΕΚΤ) και της Μονάδας Οργάνωσης και Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων.

Λόγω της σημαντικής συμβολής των ΚΕΜ στην προώθηση των πολιτικών κοινωνικής ένταξης, η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου έχει προτείνει τη γεωγραφική επέκταση των εν λόγω δομών, αλλά και την ενίσχυσή τους με επιπλέον υπηρεσίες, κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο 2021-2027 (βλ. ενότητα «Ενίσχυση και επέκταση των ΚΕΜ την περίοδο 2021-2027» της παρούσας Έκθεσης).

3. Η λειτουργία των ΚΕΜ κατά το έτος 2021

3.1 Στελέχωση των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών

Σύμφωνα με τον *Οδηγό Εφαρμογής και Λειτουργίας Κέντρων Κοινότητας*, τα Κέντρα Κοινότητας που διαθέτουν Παράρτημα ΚΕΜ σε περιοχές με υψηλή συγκέντρωση μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας **στελεχώνονται κατ' ελάχιστον** από:

- Διαπολιτισμικό μεσολαβητή για πολίτες τρίτων χωρών,
- Κοινωνικό Λειτουργό, εξειδικευμένο σε θέματα Μεταναστών/Μειονοτήτων ή/και Κοινωνικού Αποκλεισμού,
- Νομικό, με ειδίκευση σε θέματα μεταναστευτικού και εργατικού δικαίου
- Ψυχολόγο, με ειδίκευση στη συμβουλευτική ατόμων με μετατραυματικό “stress” (PTSD) και πολλαπλές ευαλωτότητες (π.χ. γυναίκες, παιδιά, ΑΜΕΑ, κ.ο.κ.)

Η στελέχωση πραγματοποιείται με προκηρύξεις που εκδίδουν οι Δήμοι, για την πρόσληψη του προσωπικού των ΚΕΜ με Συμβάσεις Ορισμένου Χρόνου διάρκειας ενός (1) έτους, με δυνατότητα ανανέωσης. Από την έναρξη λειτουργίας τους ως και σήμερα έχουν διαπιστωθεί αρκετές μεταβολές ως προς τον αριθμό του προσωπικού του ΚΕΜ, με πιο χαρακτηριστική την περίπτωση του ΚΕΜ Πειραιά, το οποίο αν και στελεχώθηκε πλήρως κατά την έναρξή του το 2018, το 2019 ήταν στελεχωμένο κατά 75% ενώ σήμερα διαθέτει μόνο Κοινωνικό Λειτουργό.

Η παραίτηση του προσωπικού αποτελεί αρκετά σύνηθες φαινόμενο και αποδίδεται κυρίως στο καθεστώς απασχόλησης, ιδίως για τις ειδικότητες του Ψυχολόγου και Νομικού, για τις οποίες το καθεστώς της μερικής απασχόλησης λειτουργεί ανασταλτικά¹.

Σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν κατά την περίοδο Αύγουστος – Νοέμβριος 2021, τα μισά ΚΕΜ (5 στα 10), έχουν **καταφέρει να στελεχώσουν τη δομή τους** με όλες τις

---

¹ Για αυτό το λόγο η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης προέβη τον Ιούλιο του 2019 σε επικοινωνία με τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων αφενός για τη διερεύνηση δυνατότητας μετατροπής των συμβάσεων μερικής απασχόλησης σε πλήρους και αφετέρου ως προς την ειδικότητα του νομικού, για τη διερεύνηση της δυνατότητας σύναψης σύμβασης μίσθωσης έργου και όχι σύμβασης ορισμένου χρόνου, καθώς η σχέση εργασίας δημιούργησε επιπλέον δυσκολίες εύρεσης προσωπικού στην εν λόγω ειδικότητα. Σε κάποια ΚΕΜ, πραγματοποιήθηκαν ήδη σχετικές συμβάσεις. Σε κάθε περίπτωση, τα ζητήματα αυτά θα τεθούν εκ νέου και θα ληφθούν υπόψη κατά το σχεδιασμό των νέων ΚΕΜ της περιόδου 2021-2027 και την ενίσχυση της λειτουργίας των υπαρχόντων.

ειδικότητες, δηλαδή με Κοινωνικό Λειτουργό, Ψυχολόγο, Νομικό και Διαπολιτισμικό Μεσολαβητή. Πρόκειται για τα ΚΕΜ της **Αθήνας**, της **Ανδραβίδας-Κυλλήνης**, του **Ηρακλείου**, της **Θεσσαλονίκης** και του **Κορδελιού-Ευόσμου**. Ως προς το ΚΕΜ της Αθήνας, υπάρχει η εξής ιδιαιτερότητα: ενώ διαθέτει όλες τις προβλεπόμενες ειδικότητες, δεν θεωρείται επαρκώς στελεχωμένο, καθώς ο Δήμος Αθήνας είναι ο μοναδικός Δήμος που λειτουργεί ταυτόχρονα Παράρτημα ΚΕΜ και Κινητή Μονάδα ΚΕΜ, συνεπώς θα έπρεπε να διαθέτει τον διπλάσιο αριθμό ειδικοτήτων.

Στελέχωση ΚΕΜ	Ποσοστό (επί του συνολικού αριθμού των ΚΕΜ)
Στελεχωμένο με όλες τις ειδικότητες	50%
<i>Αθήνα, Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Κορδελιό-Εύοσμος</i>	
Σημαντικά υποστελεχωμένο (λειτουργεί μόνο με 1 ειδικότητα)	10%
<i>Πειραιάς</i>	
Δεν έχουν Διαπολιτισμικό Μεσολαβητή	30%
<i>Θήβα, Λέσθος, Πειραιάς</i>	
Δεν έχουν Νομικό	30%
<i>Θήβα, Λαμία, Πειραιάς</i>	
Δεν έχουν Ψυχολόγο	40%
<i>Καλλιθέα, Λαμία, Λέσθος, Πειραιάς</i>	

Όπως είχε διαφανεί και κατά την προηγούμενη συλλογή στοιχείων (2018 και 2019), τα ΚΕΜ εξακολουθούν να παρουσιάζουν ελλείψεις ως προς τη στελέχωσή τους. Ωστόσο, η κατάσταση εμφανίζεται σαφώς βελτιωμένη. Επίσης, ως προς το καθεστώς εργασίας της ειδικότητας του Ψυχολόγου και του Νομικού παρατηρείται ότι σε τέσσερις (4) περιπτώσεις (Δήμοι Αθήνας, Ανδραβίδας-Κυλλήνης, Ηρακλείου, Θήβας) η ειδικότητα του Ψυχολόγου απασχολείται με καθεστώς πλήρους απασχόλησης, ενώ σε δυο (2) περιπτώσεις (Δήμοι Ηρακλείου, Θεσσαλονίκης) η ειδικότητα του Νομικού απασχολείται με το καθεστώς της μίσθωσης έργου. Επομένως, έχουν γίνει ήδη ενέργειες αλλαγής του καθεστώτος και προσέλκυσης προσωπικού.

Σε ό,τι αφορά τους **λόγους μη κάλυψης των θέσεων** στα έξι (6) ΚΕΜ που εμφανίζουν έλλειψη μιας ή περισσότερων ειδικοτήτων, οι βασικότεροι λόγοι φαίνεται να είναι οι παραιτήσεις στελεχών που είχαν προσληφθεί και η μη επαναπροκήρυξη της εν λόγω θέσης.

Λόγοι μη κάλυψης θέσεων	ΠΟΣΟΣΤΟ (επί των 6 ΚΕΜ που εμφανίζονται υποστελεχωμένα)
Παραίτηση προσληφθέντος	83,30%
<i>Αθήνα, Καλλιθέα, Λαμία, Λέσβος, Πειραιάς</i>	
Μη επαναπροκήρυξη της θέσης	33,3%
<i>Λαμία, Λέσβος</i>	

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί ότι μερικά ΚΕΜ καλύπτουν κάποια από τα κενά τους μέσω άλλης υπηρεσίας/φορέα ή ενισχύουν τις υπηρεσίες τους μέσω συνεργασιών με άλλους φορείς. Χαρακτηριστικά όσον αφορά στην παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης, διαπιστώνεται ότι ΜΚΟ ή άλλοι Οργανισμοί να καλύπτουν περιστασιακά την έλλειψη Διαπολιτισμικού Μεσολαβητή στο ΚΕΜ ή να ενισχύουν τις εν λόγω υπηρεσίες παρέχοντας διαμεσολάβηση σε επιπλέον γλώσσες.

3.2 Η Διαπολιτισμική Μεσολάβηση στα ΚΕΜ

Ως προς τη Διαπολιτισμική Μεσολάβηση, σχεδόν το σύνολο των Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών που απασχολούνται σε επτά (7) από τους δέκα (10) Δήμους έχουν ελληνική ιθαγένεια, ενώ η αραβική γλώσσα είναι η γλώσσα μεσολάβησης που συναντάται συχνότερα. Επίσης έξι (6) Δήμοι συμμετέχουν στο έργο «Ενίσχυση των υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε Κέντρα Κοινότητας και Κέντρα Ένταξης Μεταναστών»² που υλοποιείται από την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης Α.Ε. (ΕΕΤΑΑ ΑΕ). Μέσω του εν λόγω έργου έχουν εκπαιδευτεί και έχουν προσληφθεί από τον Αύγουστο του 2021 επτά (7) Διαπολιτισμικοί Μεσολαβητές, οι οποίοι έχουν διατεθεί σε έξι (6) από τα δέκα (10) ΚΕΜ. Με αυτό τον τρόπο δυο (2) Δήμοι (Πειραιάς και Θήβα) καταφέρνουν να καλύψουν την έλλειψη ΔΜ, ενώ οι υπόλοιποι τέσσερις (4) καλύπτουν την ανάγκη παροχής υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε επιπλέον γλώσσες.

Απασχολούμενοι Διαπολιτισμικοί Μεσολαβητές ανά ΚΕΜ – έτος 2021						
A/A	ΚΕΜ	Συνολικός αριθμός ΔΜ ανά ΚΕΜ	Αριθμός προσληφθέντων από το Δήμο	Αριθμός προσληφθέντων από ΕΕΤΑΑ	Αριθμός ΔΜ που έχουν διατεθεί από άλλο φορέα	Γλώσσα Διαμεσολάβησης

² Το έργο «Ενίσχυση των υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε Κέντρα Κοινότητας και Κέντρα Ένταξης Μεταναστών» αφορά την εκπαίδευση τριάντα τεσσάρων (34) Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών (ΔΜ) και την τοποθέτηση τους σε Κέντρα Κοινότητας και Κέντρα Ένταξης Μεταναστών τριάντα δύο (32) Δήμων, σε οκτώ (8) Περιφέρειες της χώρας (Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης, Αττικής, Δυτικής Ελλάδας, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Κρήτης και Στερεάς Ελλάδας). Το έργο υλοποιείται από την ΕΕΤΑΑ ΑΕ και χρηματοδοτείται από τα αντίστοιχα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

1	Αθήνας	1	1	0	0	Ουρντού
2	Ανδραβίδας	2	1	1	0	Μπενγκάλι-Αγγλικά και Φαρσί-Γαλλικά
3	Ηρακλείου	2	1	1	0	Αραβικά και Ουρντού
4	Θεσσαλονίκης	3	1	2	0	Αραβική και Φαρσί
5	Θήβας	1	0	1	0	Ουρντού
6	Καλλιθέας	2	1	1	0	Αγγλικά και Αραβικά
7	Κορδελιού-Εύοσμου	1	1	0	0	Αραβικά
8	Λαμίας	1	1	0	0	Αραβικά
9	Λέσβου	0	0	0	0	–
10	Πειραιά	1	0	1	0	Φαρσί

3.3 Βασικά προβλήματα των ΚΕΜ

Η ανάγκη για στελεχιακή ενίσχυση των ΚΕΜ προκύπτει και από τις απαντήσεις στο ερώτημα αναφορικά με τα **βασικά προβλήματα του ΚΕΜ**, στις οποίες κυριάρχησαν η υποστελέχωση και η ανάγκη πρόσληψης επιπλέον προσωπικού.

Προβλήματα λειτουργίας	ΠΟΣΟΣΤΟ (επί του συνολικού αριθμού των ΚΕΜ)
Έλλειψη διοικητικού υπαλλήλου για τη συνολική διαχείριση/εξυπηρέτηση	80%
<i>Αθήνα, Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Ηράκλειο, Καλλιθέα, Κορδελιό-Εύοσμος, Λαμία, Λέσβος, Πειραιάς</i>	
Ελλείψεις διερμηνείας/διαπολιτισμικής μεσολάβησης	70%
<i>Αθήνα, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Καλλιθέα, Κορδελιό-Εύοσμος, Λέσβος, Πειραιάς</i>	
Δυσκολίες καταγραφής των μεταναστών/ προσφύγων και παραπομπής τους αρμοδίως λόγω δυσκολιών έκδοσης ΑΜΚΑ	60%
<i>Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Θήβα, Καλλιθέα, Λαμία</i>	
Υποστελέχωση	50%

Ακόμα και ΚΕΜ που φαίνεται να είναι πλήρως ή ικανοποιητικά στελεχωμένα, έχουν ανάγκη από επιπλέον προσωπικό, λόγω μεγάλου μεταναστευτικού πληθυσμού στην περιοχή και αυξημένου φόρτου εργασίας.

Η ανάγκη για διοικητική υποστήριξη της δομής αναδεικνύεται για μια ακόμα φορά. Κατά την προηγούμενη περίοδο αναφοράς η έλλειψη διοικητικής υποστήριξης αναφέρονταν ως πρόβλημα από το 90% των ΚΕΜ, ενώ τώρα το ποσοστό των ΚΕΜ που δηλώνουν τη σχετική έλλειψη ανέρχεται στο 80%, παραμένει δηλαδή επίσης υψηλό. Η έλλειψη διαπολιτισμικής μεσολάβησης εξακολουθεί να παραμένει ως πρόβλημα σε επτά (7) από τους δέκα (10) Δήμους, παρόλο που μπορεί να διαθέτουν ήδη διαπολιτισμικό μεσολαβητή, αναδεικνύοντας την ανάγκη διαμεσολάβησης σε περισσότερες γλώσσες. Ένα ακόμα πρόβλημα είναι αυτό της δυσκολίας εξυπηρέτησης ωφελούμενων, κυρίως αιτούντων διεθνούς προστασίας, λόγω δυσκολίας έκδοσης ΑΜΚΑ. Ο ΑΜΚΑ είναι αναγκαίος τόσο για την καταγραφή των ωφελούμενων στο μητρώο ωφελούμενων του Ενιαίου Γεωπληροφοριακού Συστήματος όσο και για την εξυπηρέτηση των ωφελούμενων για την λήψη κοινωνικών υπηρεσιών.

3.4 Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων και ανάγκες επιμόρφωσης του προσωπικού

Ως προτάσεις επίλυσης των ανωτέρω προβλημάτων αναδεικνύονται η πρόσληψη διοικητικού υπαλλήλου, η αύξηση ωραρίου των ειδικοτήτων μερικής απασχόλησης, η πρόσληψη διαπολιτισμικών μεσολαβητών και η εξειδικευμένη κατάρτιση των στελεχών του ΚΕΜ για βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Προτάσεις επίλυσης	ΠΟΣΟΣΤΟ (επί του συνολικού αριθμού των ΚΕΜ)
Πρόσληψη διοικητικού υπαλλήλου	90%
<i>Αθήνα, Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Καλλιθέα, Κορδελιό-Εύοσμος, Λαμία, Λέσθος, Πειραιάς</i>	
Αύξηση ωραρίου των ειδικοτήτων μερικής απασχόλησης	70%
<i>Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Καλλιθέα, Κορδελιό-Εύοσμος, Λαμία, Λέσθος, Πειραιάς</i>	
Πρόσληψη διαπολιτισμικών μεσολαβητών	50%
<i>Αθήνα, Ηράκλειο, Θήβα, Κορδελιό-Εύοσμος, Λέσθος</i>	
Εξειδικευμένη κατάρτιση των στελεχών	50%
<i>Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Ηράκλειο, Καλλιθέα, Λέσθος, Πειραιάς</i>	

Η στελέχωση των ΚΕΜ ως δομών «πρώτης γραμμής» είναι από τα πρωταρχικά ζητήματα για την εύρυθμη λειτουργία τους και την παροχή των προβλεπόμενων υπηρεσιών στον πληθυσμό που απευθύνονται. Πέραν της στελέχωσης, αναδεικνύεται ως πολύ σημαντική για την βέλτιστη

λειτουργία των ΚΕΜ και την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών και η ανάγκη **εκπαίδευσης** του προσωπικού. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν, προσωπικό των πέντε (5) από τα δέκα (10) ΚΕΜ έχουν παρακολουθήσει σεμινάρια του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, κυρίως ως προς τη λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας, ενώ σε επτά (7) από τα δέκα (10) ΚΕΜ έχουν υλοποιηθεί επιμορφωτικά σεμινάρια από άλλους φορείς όπως η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Σε ερώτημα αναφορικά με τις **θεματικές** στις οποίες υπάρχει ανάγκη **επιμόρφωσης**, η θεματική της διαχείρισης κρίσεων δηλώνεται, για μια ακόμα φορά, στο σύνολο των ΚΕΜ. Εξίσου σημαντικές θεωρούνται οι θεματικές σχετικά με τις πολιτικές ένταξης στην τοπική κοινωνία και σε θέματα νομικού πλαισίου μετανάστευσης και διεθνούς προστασίας.

Θεματικές επιμόρφωσης	ΠΟΣΟΣΤΟ
Διαχείριση κρίσεων	100%
<i>Αθήνα, Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Θήβα, Καλλιθέα, Κορδελιό-Εύοσμος, Λαμία, Λέσβος, Πειραιάς</i>	
Πολιτικές ένταξης στην τοπική κοινωνία	90%
<i>Αθήνα, Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Ηράκλειο, Θήβα, Καλλιθέα, Κορδελιό-Εύοσμος, Λαμία, Λέσβος, Πειραιάς</i>	
Θέματα μετανάστευσης και διεθνούς προστασίας/ισχύον νομικό πλαίσιο	80%
<i>Αθήνα, Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Θήβα, Καλλιθέα, Κορδελιό-Εύοσμος, Λαμία, Λέσβος, Πειραιάς</i>	

Η ενημέρωση του προσωπικού του ΚΕΜ αναφορικά με το νομικό πλαίσιο της μετανάστευσης και της διεθνούς προστασίας κρίνεται επιτακτική, δεδομένου και του γεγονότος ότι το νομικό πλαίσιο στο εν λόγω πεδίο αλλάζει κατά διαστήματα με την τροποποίηση διατάξεων, τη συμπλήρωση ή κατάργησή τους. Για παράδειγμα, το προσωπικό πρέπει να ενημερώνεται για τις ρυθμίσεις σχετικά με τις άδειες διαμονής, καθώς μια διάταξη για τη διάρκεια ισχύος ή για τα δικαιώματα στην αγορά εργασίας μιας άδειας διαμονής μπορεί να επηρεάζει τα δικαιώματα ενός ατόμου επί κοινωνικών παροχών.

3.5 Παρεχόμενες υπηρεσίες των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών

Τα ΚΕΜ παρέχουν υπηρεσίες γύρω από την ενημέρωση, εξυπηρέτηση, συμβουλευτική στήριξη και παραπομπή των πολιτών τρίτων χωρών σε κοινωνικές υπηρεσίες και προγράμματα. Αναλυτικά οι άξονες λειτουργίας και οι παρεχόμενες υπηρεσίες περιγράφονται στον Οδηγό Εφαρμογής και Λειτουργίας των ΚΚ.

Προκειμένου να διαπιστωθούν αφενός οι υπηρεσίες που παρέχονται, αλλά και το μέρος που καταλαμβάνουν στο σύνολο των παρεχόμενων υπηρεσιών, ζητήθηκε από τα ΚΕΜ να συμπληρώσουν τον αντίστοιχο πίνακα με σειρά προτεραιότητας. Όπως είχε διαπιστωθεί και κατά την προηγούμενη χρονική περίοδο, η κύρια ενασχόληση των ΚΕΜ αφορά την διεκπεραίωση αιτημάτων για επιδοματικές παροχές (π.χ. Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης) καθώς το 80% των

Δήμων επέλεξε την εν λόγω υπηρεσία ως την πρωταρχικά παρεχόμενη. Η υπηρεσία αυτή ταυτίζεται και με το βασικό αίτημα των ωφελούμενων, όπως θα δούμε παρακάτω σε επόμενο πίνακα.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ που παρέχονται	ΠΟΣΟΣΤΟ (επί του συνολικού αριθμού των ΚΕΜ)
Διεκπεραίωση αιτημάτων για επιδοματικές παροχές (ΚΕΑ, Cash project κτλ).	100%
Λήψη και παραπομπή αιτημάτων σε άλλες υπηρεσίες.	90%
Συμβουλευτική για ζητήματα αδειών διαμονής.	70%
Δικτύωση με φορείς και οργανώσεις.	70%
Καταγραφή μεταναστών και των αναγκών τους.	70%
Νομική συνδρομή (π.χ. για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θέματα οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, θέματα ίδρυσης συλλόγων/οργανώσεων).	60%
Ψυχοκοινωνική στήριξη.	50%
Ενημέρωση/πληροφόρηση για προγράμματα που απευθύνονται σε π.τ.χ.	50%
Διαπολιτισμική μεσολάβηση/διερμηνεία	40%

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν. 4576/2020, τα Κέντρα Κοινότητας διασυνδέθηκαν λειτουργικά με τον Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Έτσι τα Κέντρα Κοινότητας, παράρτημα των οποίων είναι τα Κέντρα Ένταξης Μεταναστών, έχουν αναλάβει την εξυπηρέτηση των πολιτών για τα εξής τουλάχιστον επιδόματα: Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, Επίδομα Στέγασης, Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων, Επίδομα Στεγαστικής Συνδρομής, Αναπηρικά Προνοιακά Επιδόματα, Επίδομα Στέγασης. Ως κοινωνικές δομές ο πληθυσμός, μεταναστευτικός και μη, απευθύνεται σε αυτές κυρίως για την κάλυψη βασικών αναγκών. Ως σημεία αναφοράς τα Κέντρα Κοινότητας μπορούν να παραπέμπουν και να διασυνδέουν τους πολίτες με κοινωνικά προγράμματα και υπηρεσίες που παρέχονται στα γεωγραφικά όρια του Δήμου. Ειδικότερα στην περίπτωση των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών, οι πολίτες τρίτων χωρών απευθύνονται στις εν λόγω δομές αφενός για την κάλυψη αυτών των αναγκών, αλλά και για την πληροφόρηση και λήψη συμβουλευτικής σε άμεσα ζητήματα που τους αφορούν, όπως τα θέματα νόμιμης διαμονής, έκδοσης απαραίτητων εγγράφων κλπ. Παρακάτω φαίνονται τα βασικά αιτήματα των ατόμων που απευθύνονται στο ΚΕΜ.

Αιτήματα των ατόμων που απευθύνονται στο ΚΕΜ	ΠΟΣΟΣΤΟ (επί του συνολικού αριθμού των ΚΕΜ)
Αιτήματα προνοιακού χαρακτήρα	100%
<i>Αθήνα, Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Θήβα, Καλλιθέα, Κορδελιό-Εύοσμος, Λαμία, Λέσβος, Πειραιάς</i>	
Υλική βοήθεια	80%
<i>Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Καλλιθέα, Κορδελιό-Εύοσμος, Λαμία, Λέσβος, Πειραιάς</i>	
Συμβουλευτική για ζητήματα αδειών διαμονής	70%
<i>Αθήνα, Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Θήβα, Καλλιθέα, Πειραιάς</i>	
Πληροφόρηση για ζητήματα καθημερινής ζωής ή/και ζητήματα που τους αφορούν (π.χ. έκδοση ΑΜΚΑ, έκδοση ΑΦΜ κλπ)	70%
<i>Αθήνα, Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Θεσσαλονίκη, Θήβα, Λαμία, Λέσβος, Πειραιάς</i>	

Πέρα από τα ανωτέρω αιτήματα, σημειώθηκε, σε μικρότερο όμως βαθμό, ότι οι πολίτες τρίτων χωρών απευθύνονται στα ΚΕΜ για την πληροφόρηση για ενταξιακά προγράμματα (π.χ. μαθήματα ελληνικής γλώσσας, για προγράμματα απόκτησης επαγγελματικών δεξιοτήτων κ.λπ.), τη νομική συνδρομή για διάφορα ζητήματα (π.χ. για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θέματα οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, θέματα ίδρυσης συλλόγων/οργανώσεων), αλλά και για την λήψη υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης. Τα εν λόγω αιτήματα συναντώνται σε μικρότερο βαθμό, καθώς δεν έχουν όλα τα ΚΕΜ το απαραίτητο προσωπικό ή δεν παρέχουν τις εν λόγω υπηρεσίες (π.χ. έλλειψη ΔΜ, έλλειψη νομικού, μη υλοποίηση παράλληλων δράσεων).

Όπως αναφέραμε παραπάνω τα ΚΚ, επομένως και τα ΚΕΜ, ουσιαστικά πληροφορούν και διασυνδέουν τους ωφελούμενους με τα διάφορα κοινωνικά προγράμματα και τις κοινωνικές υπηρεσίες. Όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα, οι δομές στις οποίες κατά κύριο λόγο παραπέμπουν τους ωφελούμενους είναι οι κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου (π.χ. κοινωνικά παντοπωλεία, συσσίτια, κοινωνικά φαρμακεία), τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ), οι Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (π.χ. ΕΦΚΑ), αλλά και ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ).

Δομές και Υπηρεσίες στις οποίες γίνεται παραπομπή	ΠΟΣΟΣΤΟ
Κοινωνικές υπηρεσίες Δήμου (π.χ. κοινωνικά παντοπωλεία/συσσίτια-κοινωνικά φαρμακεία)	100%
Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ)	100%

Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (π.χ. ΕΦΚΑ)	100%
Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού	100%
Υπηρεσίες υγείας (π.χ. δημοτικά ιατρεία, νοσοκομεία)	90%
Δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες (π.χ. Δ.Ο.Υ.)	90%
Διοικητικές υπηρεσίες Δήμου (π.χ. ληξιαρχείο)	80%
Διεθνείς Οργανισμοί (π.χ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ΔΟΜ)	80%
Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου / Υπηρεσία Ασύλου	80%
ΜΚΟ	70%
Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (π.χ. Υπηρεσίες Μιας Στάσης)	60%
Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου / Τμήμα Προγραμμάτων Στέγασης & Υλικών Συνθηκών Υποδοχής	60%

Η διασύνδεση με κοινωνικές υπηρεσίες, αλλά και με διοικητικές υπηρεσίες του δημοσίου είναι απαραίτητη καθώς τα ΚΕΜ αποτελούν σημεία αναφοράς για τον πολίτη. Εξίσου σημαντική έχει αναδειχθεί και η ανάπτυξη συνεργασιών και η δικτύωση των ΚΕΜ με άλλους φορείς και υπηρεσίες για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ωφελούμενων, το συντονισμό δράσεων, την ανταλλαγή καλών πρακτικών και την κάλυψη ελλείψεων των ΚΕΜ. Οι εν λόγω συνεργασίες έχουν κατά κύριο λόγο τη μορφή άτυπων δικτύων, ενώ σε δυο περιπτώσεις Δήμων (Ανδραβίδα-Κυλλήνη και Θεσσαλονίκη) έχουν υπάρξει και μνημόνια συνεργασίας. Οι φορείς με τους οποίους αναπτύσσονται τα εν λόγω δίκτυα είναι κυρίως οι κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου, το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών του Δήμου (όπου έχει συσταθεί), Κέντρα Ένταξης Μεταναστών άλλων Δήμων, Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο Δήμο.

Στο πλαίσιο βελτίωσης και ενίσχυσης των υπηρεσιών που παρέχονται από τα ΚΕΜ, τέθηκε το ερώτημα ποιες άλλες υπηρεσίες θα μπορούσαν αυτά να προσφέρουν στον ωφελούμενο πληθυσμό, αλλά και ποιες επιπλέον δράσεις θα μπορούσαν να υλοποιούν. Οι τέσσερις (4) Δήμοι που απάντησαν, ανέφεραν την παροχή εξειδικευμένης υπηρεσίας προστασίας ανηλίκων και γυναικών θυμάτων βίας, την εργασιακή συμβουλευτική και την ενίσχυση της επιχειρησιακής δυνατότητας υποδοχής και υλοποίησης ενταξιακών προγραμμάτων σε πολίτες τρίτης χώρας.

3.6 Η λειτουργία των ΚΕΜ κατά την περίοδο της πανδημίας (covid 19)

Δεδομένων των συνθηκών που επικράτησαν κατόπιν της επιδημικής κρίσης από το Μάρτιο του 2020, κρίθηκε σημαντικό να συγκεντρωθούν και πληροφορίες αναφορικά με τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα προβλήματα της λειτουργίας των εν λόγω δομών κατά την περίοδο αυτή. Γι' αυτό το λόγο προστέθηκαν πέντε επιπλέον ερωτήσεις που αφορούσαν τον τρόπο παροχής των υπηρεσιών, τις παρεχόμενες υπηρεσίες κατά την εν λόγω περίοδο, τα προβλήματα που προέκυψαν και πιθανές προτάσεις αντιμετώπισης πιθανών μελλοντικών παρόμοιων συνθηκών.

Από τις απαντήσεις των ΚΕΜ φαίνεται ότι όλα παρείχαν υπηρεσίες κατόπιν ραντεβού και το μεγαλύτερο μέρος εξ' αυτών παρείχε και εξ' αποστάσεως εξυπηρέτηση. Ως προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες, η διεκπεραίωση αιτημάτων για επιδοματικές παροχές καταλαμβάνει την πρώτη θέση και ακολουθούν η συμβουλευτική για ζητήματα αδειών και η ενημέρωση για προγράμματα και υπηρεσίες. Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο το 50% των ΚΕΜ δήλωσαν ως παρεχόμενες υπηρεσίες κατά την περίοδο της πανδημίας την καταγραφή των πολιτών τρίτων χωρών και των αναγκών τους και την παραπομπή τους σε άλλους φορείς. Ωστόσο τα αν λόγω ΚΕΜ ανέφεραν τις υπηρεσίες αυτές ως συχνότερα παρεχόμενες σε σχέση με τη μη covid19 περίοδο λειτουργίας τους.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ που παρέχονται	ΠΟΣΟΣΤΟ (επί του συνολικού αριθμού των ΚΕΜ)
Διεκπεραίωση αιτημάτων για επιδοματικές παροχές (ΚΕΑ, Cash project κτλ).	100%
Συμβουλευτική για ζητήματα αδειών διαμονής.	80%
Ενημέρωση/πληροφόρηση για προγράμματα που απευθύνονται σε π.τ.χ.	70%
Ψυχοκοινωνική στήριξη.	60%
Νομική συνδρομή (π.χ. για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θέματα οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, θέματα ίδρυσης συλλόγων/οργανώσεων).	60%
Λήψη και παραπομπή αιτημάτων σε άλλες υπηρεσίες.	50%
Καταγραφή μεταναστών και των αναγκών τους.	50%
Δικτύωση με φορείς και οργανώσεις.	50%
Διαπολιτισμική μεσολάβηση/διερμηνεία	50%

Ως προς τα προβλήματα που αναδείχθηκαν την εν λόγω περίοδο, έγινε προσπάθεια αυτά να διαχωριστούν ως προς αυτά που ενδεχομένως αντιμετώπισαν οι ωφελούμενοι (όπως διαπιστώθηκαν από τους υπαλλήλους των ΚΕΜ), αλλά και ως προς αυτά που αντιμετώπισαν οι ίδιοι οι υπάλληλοι. Η μη δυνατότητα ανταπόκρισης στις ηλεκτρονικές/διαδικτυακές διαδικασίες αναφέρθηκε σχεδόν από το σύνολο των ΚΕΜ ενώ ακολουθεί η έλλειψη κατάλληλης ενημέρωσης των ωφελούμενων (π.χ. ενημέρωση στη γλώσσα τους). Υπάρχει και ένας σημαντικός αριθμός ΚΕΜ τα οποία δηλώνουν ότι οι ωφελούμενοι δεν μπόρεσαν να εξυπηρετηθούν ούτε εξ' αποστάσεως ούτε κατόπιν ραντεβού. Οι λόγοι μένουν να διερευνηθούν προκειμένου να προβλεφθούν μελλοντικά τα κατάλληλα μέτρα.

Προβλήματα όμως αντιμετώπισαν και οι ίδιοι οι υπάλληλοι των ΚΕΜ κυρίως λόγω του όγκου εργασιών που προέκυψε από τις αλλαγές των διαδικασιών λειτουργίας τους, αλλά και από την

έλλειψη έγκαιρης και έγκυρης ενημέρωσης από τους αρμόδιους φορείς για διάφορα ζητήματα. Για παράδειγμα, οι αλληπάλληλες παρατάσεις υποβολής αιτήσεων ανανέωσης των επιδομάτων δημιούργησε ένα μεγάλο αριθμό ωφελούμενων που έπρεπε να εξυπηρετηθούν ταυτόχρονα. Επίσης, η έλλειψη έγκαιρης ενημέρωσης για τις παρατάσεις ισχύος διαφόρων δικαιολογητικών επιβάρυνε σε ορισμένες περιπτώσεις τις εργασίες των υπαλλήλων.

Για την μελλοντική αντιμετώπιση παρόμοιων ζητημάτων η πλειονότητα των ΚΕΜ πρόταξε την δημιουργία σχετικού ενημερωτικού υλικού σε άλλες γλώσσες, προκειμένου να δύναται να εξυπηρετηθεί όσο το δυνατόν μεγαλύτερο μέρος του μεταναστευτικού πληθυσμού. Η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων αναδείχθηκε σε μια σημαντική πρόκληση εγχείρημα τόσο για τους ωφελούμενους που στο μεγαλύτερο μέρος τους δεν διαθέτουν τις απαραίτητες δεξιότητες και εξοικείωση με τα διάφορα ψηφιακά εργαλεία του δημοσίου όσο και, σε ορισμένες περιπτώσεις, για τους ίδιους τους υπαλλήλους, που καλούνται να λειτουργήσουν υπό νέες συνθήκες και με νέα ψηφιακά εργαλεία.

3.7 Δράσεις κοινωνικής ένταξης

Στο πλαίσιο λειτουργίας των ΚΕΜ, σύμφωνα με τον Οδηγό Λειτουργίας και Εφαρμογής των Κέντρων Κοινότητας, προβλέπεται και η υλοποίηση ενταξιακών δράσεων, συγκεκριμένα:

(α) μαθήματα ελληνικής γλώσσας και στοιχείων ελληνικής ιστορίας και ελληνικού πολιτισμού σε ενήλικες μετανάστες/ριες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας³,

(β) διαπολιτισμικές δράσεις με έμφαση τη συνύπαρξη παιδιών και νέων αλλοδαπών και γηγενών και

(γ) δράσεις για την προώθηση της πρόσβασης των μεταναστών/ριων και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας.

Ήδη από την έναρξη λειτουργίας των ΚΕΜ είχε φανεί ότι η υλοποίηση ενταξιακών δράσεων αντιμετώπιζε κάποιες δυσκολίες, κυρίως λόγω απουσίας προτύπου σχεδιασμού και μεθοδολογίας υλοποίησης. Με την πάροδο του χρόνου αυτό φαίνεται να ξεπεράστηκε καθώς έξι (6) από τα δέκα (10) ΚΕΜ υλοποιούν μια ή περισσότερες ενταξιακές δράσεις, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα.

Παράλληλες Δράσεις	Εκμάθηση ελληνικής γλώσσας	Διαπολιτισμικές Δράσεις	Πρόσβαση στην αγορά εργασίας
ΚΕΜ Αθήνας	√	√	√
ΚΕΜ Ανδραβίδας- Κυλλήνης	-	√	√
ΚΕΜ Ηρακλείου Κρήτης	-	-	-
ΚΕΜ Θεσσαλονίκης	-	-	√
ΚΕΜ Θήβας	√	-	-
ΚΕΜ Καλλιθέας	√	√	-
ΚΕΜ Κορδελιού – Ευόσμου	-	-	-
ΚΕΜ Λαμίας	-	-	-

³ Σημειώνεται ότι από την ομάδα-στόχο της εν λόγω δράσης δεν αποκλείονται οι αιτούντες άσυλο.

ΚΕΜ Λέσβου	-	-	-
ΚΕΜ Πειραιά	√	-	-

Επισημαίνεται ότι το ΚΕΜ Κορδελιού-Ευόσμου δεν έχει υλοποιήσει μέχρι σήμερα δράσεις κοινωνικής ένταξης, καθώς δεν είχε προβλεφθεί η χρηματοδότηση για επιπλέον προσωπικό και κάλυψη δαπανών στο πλαίσιο λειτουργίας του ΚΕΜ ήδη από την ένταξη της Πράξης. Το υπάρχον προσωπικό, λαμβάνοντας υπόψη τον όγκο εργασιών, δεν επαρκεί για τον σχεδιασμό και υλοποίηση ενταξιακών παρεμβάσεων.

Ειδικότερα:

α) Ως προς τα μαθήματα ελληνικής γλώσσας

Υλοποιούνται σε τέσσερις (4) Δήμους, στους οποίους έχουν εγγραφεί συνολικά από την αρχή λειτουργίας των ΚΕΜ περίπου 1.200 ωφελούμενοι. Ενδιαφέρον αποτελεί το γεγονός ότι ενώ το 2019 διαπιστωνόταν στο ΚΕΜ Αθήνας ως πρόβλημα το μειωμένο ενδιαφέρον συμμετοχής των ωφελούμενων στα μαθήματα ελληνικών, πλέον αναφέρονται ως πρόβλημα οι «υπεράριθμες αιτήσεις με αποτέλεσμα την μεγάλη λίστα αναμονής». Όσον αφορά τους υπόλοιπους έξι (6) Δήμους που δεν αποτυπώθηκε στο Ερωτηματολόγιο να υλοποιούν την εν λόγω δράση, οι τρεις (3) – Ανδραβίδα-Κυλλήνη, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη- έχουν προχωρήσει στις απαραίτητες διαδικασίες για την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού ή την ανάθεση του έργου, ώστε τα μαθήματα να ξεκινήσουν το επόμενο χρονικό διάστημα, λαμβάνοντας υπόψη και τις συνθήκες που επικρατούν λόγω της πανδημικής κρίσης. Τα μέχρι τώρα υλοποιούμενα μαθήματα ελληνικής γλώσσας αφορούν κατά κύριο λόγο επίπεδα γλωσσομάθειας Α1 και Α2 ενώ στο ΚΕΜ Θήβας και Καλλιθέας υλοποιούνται και μαθήματα επιπέδου Β1.

β) Ως προς διαπολιτισμικές δράσεις με έμφαση τη συνύπαρξη παιδιών και νέων αλλοδαπών και γηγενών

Όπως φαίνεται και από τον πίνακα ανωτέρω, τρία (3) ΚΕΜ υλοποιούν σχετικές δράσεις, οι οποίες κατά κύριο λόγο αφορούν θεατρικό παιχνίδι και ομαδικές δραστηριότητες. Από τα υπόλοιπα ΚΕΜ, το ΚΕΜ Πειραιά διέθετε Θεατρολόγο και υλοποιούσε σχετικές δράσεις ωστόσο το εν λόγω προσωπικό παραιτήθηκε οπότε αναμένεται να υπάρξει επαναπροκήρυξη της εν λόγω θέσης. Το ΚΕΜ Θεσσαλονίκης παρόλο που δεν διαθέτει εξειδικευμένο προσωπικό για την υλοποίηση σχετικών δράσεων, πραγματοποιεί ενημερώσεις σε γονείς και παιδιά και παραπέμπει σε σχετικές δραστηριότητες που υλοποιούν άλλοι φορείς στην περιοχή. Το ΚΕΜ Θήβας παρόλο που έχει αποκτήσει εξειδικευμένο προσωπικό δεν κατάφερε να υλοποιήσει σχετικές δράσεις λόγω των μέτρων της επιδημικής κρίσης. Τέλος το ΚΕΜ Ηρακλείου έχει προβεί στην πρόσληψη του απαραίτητου προσωπικού, αλλά λόγω των μέτρων της επιδημικής κρίσης δεν έχει ξεκινήσει ακόμα η υλοποίηση σχετικών δράσεων.

γ) Ως προς τις δράσεις για την προώθηση της πρόσβασης των μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας

Στην παρούσα σχετικές δράσεις υλοποιούνται σε τρία (3) ΚΕΜ και περιλαμβάνουν κυρίως εργασιακή συμβουλευτική, είτε για την ορθή συγγραφή βιογραφικού σημειώματος και την αναζήτηση εργασίας είτε για τα εργασιακά δικαιώματα των πολιτών τρίτων χωρών. Στην περίπτωση του ΚΕΜ Αθήνας παρέχεται επιπλέον ενίσχυση επαγγελματικών δεξιοτήτων με την εκμάθηση αγγλικής γλώσσας και βασικών στοιχείων Η/Υ. Από τα υπόλοιπα ΚΕΜ, το ΚΕΜ Ηρακλείου έχει προβεί στην

πρόσληψη του απαραίτητου προσωπικού, αλλά λόγω των μέτρων της επιδημικής κρίσης δεν έχει ξεκινήσει ακόμα η υλοποίηση σχετικών δράσεων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι παρόλο που η τελευταία αυτή δράση δεν έχει μεγάλο βαθμό υλοποίησης από τα ΚΕΜ, σε ερώτηση σχετικά με την προσθήκη ενταξιακών δράσεων στο πλαίσιο λειτουργίας των ΚΕΜ κατά τη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, έξι (6) στα δέκα (10) ΚΕΜ επέλεξαν την παροχή εργασιακής συμβουλευτικής από εξειδικευμένο προσωπικό. Επομένως η προώθηση της πρόσβασης των πολιτών τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας αποτελεί μια σημαντική παράμετρο που θα πρέπει να ενισχυθεί, πιθανόν με την παροχή συγκεκριμένων κεντρικών κατευθύνσεων, αλλά και με την ενίσχυση του προϋπολογισμού των εν λόγω ενεργειών.

Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω δράσεις βρίσκονται σε πλήρη συνάρτηση/εναρμόνιση με τις δράσεις κοινωνικής ένταξης που προωθεί η Νέα Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη Αιτούντων Άσυλο και Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, όπως και η βελτιστοποίηση της παροχής πληροφόρησης σε δημοτικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ).

4. Ενίσχυση και επέκταση των ΚΕΜ την περίοδο 2021-2027

Δεδομένου ότι όπως αναφέρεται και σε σχετική έκθεση⁴ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, «τα υφιστάμενα ΚΕΜ δεν μπορούν να καλύψουν τον αριθμό των νομίμων μεταναστών που ενδεχομένως επιθυμούν να απευθυνθούν σε αυτά», η αύξηση του αριθμού των ΚΕΜ είναι απαραίτητη, για την όσο τον δυνατόν αποτελεσματικότερη κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων πολιτών τρίτων χωρών και την πρόσβασή τους στα βασικά αγαθά και υπηρεσίες.

Αποτιμώντας τη μέχρι σήμερα λειτουργία των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών και με στόχο την μεγαλύτερη και πληρέστερη κάλυψη των αναγκών του μεταναστευτικού/προσφυγικού πληθυσμού που διαβιεί στη χώρα μας, η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης σχεδίασε και προωθεί στο πλαίσιο της Νέας Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη, την γεωγραφική επέκταση και την ενίσχυση των υπηρεσιών των ΚΕΜ, μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) της περιόδου 2021-2027 (συγχρηματοδότηση ΕΚΤ+).

Συγκεκριμένα, προτείνεται:

α) Η ίδρυση νέων Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ) σε Δήμους με μεγάλο προσφυγικό και μεταναστευτικό πληθυσμό.

Με βάση συγκεκριμένα κριτήρια (αριθμός νόμιμα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών, αριθμός διαμενόντων αιτούντων και δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε διαμερίσματα στεγαστικών προγραμμάτων και αριθμός διαμενόντων σε ανοιχτές δομές φιλοξενίας) επιλέχθηκε ένας ελάχιστος ενδεικτικός αριθμός Δήμων, στους οποίους προτείνεται να ιδρυθούν νέα ΚΕΜ. Οι ελάχιστοι προτεινόμενοι προς ίδρυση νέων ΚΕΜ Δήμοι είναι συνολικά τριάντα δυο (32) και κατανέμονται σε 11 Περιφέρειες της χώρας.

και

β) Η ενίσχυση των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών ως προς το ανθρώπινο δυναμικό και τις παρεχόμενες υπηρεσίες και η τροποποίηση/επέκταση των παράλληλων δράσεων.

---

⁴ «Έκθεση Λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας για το έτος 2019» της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής του ΥΠΕΚΥ

Με βάση τόσο τα ζητήματα της μέχρι τώρα λειτουργίας των ΚΕΜ όσο και των νέων αρμοδιοτήτων που τους έχουν ανατεθεί (για παράδειγμα χορήγηση προσωρινού ΑΜΚΑ όπως προβλέπεται από την ΚΥΑ 5160/2021), κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών με ανθρώπινο δυναμικό, το οποίο θα ανταποκρίνεται σε περισσότερες παρεχόμενες υπηρεσίες, αλλά και η τροποποίηση ή και επέκταση των παράλληλων δράσεων που υλοποιούν. Συγκεκριμένα:

Ως προς την ενίσχυση του προσωπικού των ΚΕΜ, προτείνονται:

1. Αύξηση των θέσεων εργασίας στο ΚΕΜ με την προσθήκη μίας ακόμα ειδικότητας (διοικητικός ή άλλη ειδικότητα, ανάλογα με τις ανάγκες).

Η προσθήκη αυτή θα δώσει τη δυνατότητα καλύτερου χειρισμού των αιτημάτων και υποθέσεων, αλλά και τη δυνατότητα στο εξειδικευμένο προσωπικό να επιτελεί καλύτερα το σχετικό με την ειδικότητα έργο του.

2. Αλλαγές ως προς την απασχόληση της ειδικότητας Νομικού και της ειδικότητας Ψυχολόγου

Διαπιστώθηκε ότι η μερική απασχόληση των εν λόγω ειδικοτήτων αποτελεί αντικίνητρο για την κάλυψη των θέσεων, αλλά και για την παραμονή του προσωπικού σε αυτές. Γι αυτό το λόγο προτείνεται η μετατροπή του ωραρίου απασχόλησης των εν λόγω ειδικοτήτων από μερικής σε πλήρους απασχόλησης ή η απασχόλησής τους με σύμβαση έργου.

Ως προς την ενίσχυση/επέκταση των παράλληλων δράσεις προτείνονται:

1. Η παροχή συγκεκριμένων κατευθύνσεων προς τα ΚΕΜ για την υλοποίηση των μαθημάτων ελληνικής γλώσσας και στοιχείων ελληνικής ιστορίας και ελληνικού πολιτισμού σε μετανάστες/ριες, αιτούντες/σες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας

2. Η παροχή ενδεικτικών κατευθύνσεων και η διεύρυνση των δράσεων ευαισθητοποίησης και διαπολιτισμικής αλληλεπίδρασης, οι οποίες θα δύνανται να υλοποιούνται σε συνεργασία με τοπικούς φορείς και οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε θέματα μετανάστευσης και ένταξης.

3. Η ενίσχυση και διεύρυνση των δράσεων για την προώθηση της πρόσβασης των πολιτών τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας (πχ. παροχή εργασιακής συμβουλευτικής, καταγραφή του εργασιακού και του εκπαιδευτικού προφίλ των ωφελούμενων, πραγματοποίηση προγραμμάτων ανάπτυξης ψηφιακών και άλλων δεξιοτήτων).

4. Η δυνατότητα υλοποίησης επιπλέον δράσης, αναφορικά με την υποστήριξη της στεγαστικής αποκατάστασης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας (π.χ. παροχή πληροφόρησης αναφορικά με την εύρεση κατοικίας στο Δήμο, τις διαδικασίες ενοικίασης σπιτιού, παραπομπή σε υλοποιούμενα στεγαστικά προγράμματα, όπως το Helios).

5. Νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας Κέντρων Ένταξης Μεταναστών

Στον πίνακα που ακολουθεί επιχειρήθηκε να συγκεντρωθεί το νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας και παρεχόμενων υπηρεσιών των Κέντρων Κοινότητας και των παραρτημάτων τους (Κέντρα Ένταξης Μεταναστών).

NOMOS – ΚΥΑ	Τίτλος	Βασικό θέμα σχετικά με τα ΚΕΜ
N. 4368/2016 (ΦΕΚ Α' 21)	«Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου και άλλες διατάξεις» (Άρθρο 4)	Δυνατότητα ίδρυσης Κέντρων Κοινότητας στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού.
ΚΥΑ Δ23/ΟΙΚ.14435-1135/2016 (ΦΕΚ Β' 854)	«Καθορισμός ελάχιστων προδιαγραφών λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας»	Κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας
N. 4445/2016 (ΦΕΚ Α' 236)	«Εθνικός Μηχανισμός Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής, ρυθμίσεις για την κοινωνική αλληλεγγύη και εφαρμοστικές διατάξεις του ν. 4387/2016 (Α' 85) και άλλες διατάξεις.» (Άρθρο 16)	Ενσωμάτωση των Κέντρων Κοινότητας στο πλαίσιο λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού.
ΚΥΑ Δ25/οικ.22052/25/2017 (ΦΕΚ Β' 1801)	«Τροποποίηση της κοινής υπουργικής απόφασης με α.π. Δ23/ΟΙΚ.14435-1135/2016 Καθορισμός ελάχιστων προδιαγραφών λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας (ΦΕΚ 854/Β/30-3-2016)»	Τροποποίηση άρθρου 6 της ΚΥΑ Δ23/οικ.14435-1135/2016.
N. 4549/2018 (ΦΕΚ Α' 105)	«Διατάξεις για την ολοκλήρωση της Συμφωνίας Δημοσιονομικών Στόχων και Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων - Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022 και λοιπές διατάξεις.» (Άρθρο 22)	Επαναπροσδιορισμός αρμόδιων υπηρεσιών για την υλοποίηση του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης – προσθήκη των Κέντρων Κοινότητας.
ΚΥΑ Δ14/15834/237/2019 (ΦΕΚ Β' 1344)	«Καθορισμός προδιαγραφών λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας»	Τροποποίηση της ΚΥΑ Δ23/οικ.14435-1135/2016 και ΚΥΑ Δ25/οικ.22052/25/2017.
N. 4756/2020 (ΦΕΚ Α' 235)	«Μέτρα ενίσχυσης των εργαζομένων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, κοινωνικοασφαλιστικές ρυθμίσεις και διατάξεις για την ενίσχυση των ανέργων.» (Άρθρο 7)	Λειτουργική διασύνδεση Οργανισμού Προνοιακού Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Κέντρων Κοινότητας
ΚΥΑ 23/07/2021 (ΦΕΚ Β' 3359)	«Τροποποίηση των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του	Αναφορά στα Κέντρα Κοινότητας ως μια από τις

	προγράμματος Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα.» (Άρθρο 6 και 14)	αρμόδιες υπηρεσίες για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα και στην εμπλοκή τους διαδικασία ένταξης στο πρόγραμμα.
Ν. 4839/2021 (ΦΕΚ Α' 181)	«Κύρωση της από 26.7.2021 τροποποίησης και αντικατάστασης της από 3.6.2019 επιμέρους Σύμβασης Δωρεάς για το Έργο VI της από 6.9.2018 Σύμβασης Δωρεάς μεταξύ του Ιδρύματος «Κοινωφελές Ίδρυμα Σταύρος Σ. Νιάρχος» και του Ελληνικού Δημοσίου για την ενίσχυση και αναβάθμιση των υποδομών στον τομέα της υγείας και των Παραρτημάτων της και άλλες επείγουσες διατάξεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19» (Άρθρο εικοστό ένατο)	Αναφορά στα Κέντρα Κοινότητας ως μια από τις διοικητικές δομές για τη χορήγηση προσωρινού Α.Μ.Κ.Α.
ΚΥΑ 5160/2021 (ΦΕΚ Β' 5247)	«Χορήγηση προσωρινού Α.Μ.Κ.Α. από άλλες διοικητικές δομές φορέων της Γενικής Κυβέρνησης και προσδιορισμός τεχνικών λεπτομερειών απόδοσής του.»	Αναφορά στο ρόλο των Κέντρων Κοινότητας στη διαδικασία χορήγησης προσωρινού Α.Μ.Κ.Α.